

Kjære alle sammen,

Hvert år, på fredagen i den første hele Oktoberuken, kunngjøres Nobels Fredspris. Dette øyeblikket bestemmer også hva vi på Nobels Fredssenter skal fordype oss i det neste året. I år gikk fredsprisen til journalistene Maria Ressa og Dmitrij Muratov for deres modige kamp for ytringsfriheten på Filippinene og i Russland. De arbeider for å fremme en uavhengig, kritisk og undersøkende journalistikk i deres hjemland.

«Ytringsfrihet er en forutsetning for demokrati og varig fred» sa Berit Reiss-Andersen da hun fredag 8.oktober annonserte vinnerne av årets fredspris. Prisen er en betimelig anerkjennelse av det arbeidet uavhengige journalister verden over gjør for å belyse fakta og avsløre løgn, maktmisbruk og korrupsjon. Den er et signal til oss alle om at det å beskytte det frie ord også er å beskytte demokrati og fred. Prisen påpeker viktigheten av å verne om informasjonsfriheten – også her hjemme i Norge. Som Maria Ressa selv sa i et intervju med NRK sist søndag: «man vet ikke hva frihet er før man nesten mister den og må kjempe for den.»

Dette understrekes også i årets fredsprisutstilling. Med utgangspunkt i Ressa og Muratovs modige arbeid, viser utstillingen hva mange journalister opplever i en verden der sannhet, tillit og demokrati står på spill. I år er det to lokale, kvinnelige fotojournalister som har tatt bilder til årets fredsprisutstilling. Nanna Heitmann har fotografert Dmitrij Muratov og redaksjonen hans i Novaja Gazeta, og møtt unge, uavhengige journalister i Russland. Hannah Reyes Morales har portrettert Maria Ressa og laget en fotoserie om sosiale mediers rolle på Filippinene.

Det er inspirerende – og tankevekkende – hvordan Maria Ressa og Dmitrij Muratov aldri gir opp. Til tross for trakassering, trusler, arrestasjoner og vold, fortsetter de kampen – hver dag – for et friere og mer pålitelig samfunn. De tar kampen for de mange som ikke våger, ikke orker eller kommer til ordet.

Jeg tror vi kan lære noe av fredsprisvinnerne. Disse menneskene som kjemper for en sak større enn seg selv og som har klart det utrolige – å bidra til fred i verden. De som går den ekstra milen for oss alle. De viser at det nytter – sakte, men sikkert – å kjempe for det man tror på.

På Nobels Fredssenter tror vi at disse menneskene – *disse forbildene* – og deres ideer har kraft til å endre folks tanker og meninger. Vi ønsker å inspirere og engasjere til små og store endringer som kan gjøre verden til et bedre sted. Derfor lanserte vi denne uken vårt nye dialogprosjekt; *De som lytter, flytter verden*.

Dialog har vært et viktig verktøy for mange fredsprisvinnere. De har vist at det å lytte til andres meninger og oppfordre til dialog er avgjørende for å skape varig endring. En av dem er Nelson Mandela. Mandela mottok Nobels Fredspris i 1993 sammen med Frederik Willem de Klerk for hans arbeid for å avskaffe apartheid og innføre demokrati i Sør-Afrika. Mandela ble berømmet for hans evne til å gå i dialog med tidligere fiender uten å la bitterhet og hat ta overhånd.

I vårt arbeid med dialog har vi latt oss inspirere av fredsprisvinnere som Mandela. Mennesker som tror på kraften i dialog, i fredfull samhandling og meningsutveksling mellom mennesker. I likhet med Maria Ressa og Dmitrij Muratov, er de viktige stemmer for de stemmeløse. Med Mandela som utgangspunkt har vi også etablert en fredsbank som nå står utenfor bygget vårt. Designet som en halvsirkel der man dras mot midten håper vi at benken skal bringe folk sammen og bli et «arnested» for dialog i Oslo. Benken har fått navnet The Best Weapon etter Mandelas kjente sitat “the best weapon is to sit down and talk”.

Vi er derimot ikke alene om å sette dialog høyt. Opp gjennom historien har særlig religiøse ledere løftet frem verdien av å lytte og snakke med hverandre. Dialog blir brukt som et verktøy for å oppnå respekt og samarbeid mellom religioner. Mange fredsprisvinnere har også hatt sentrale roller i ulike trossamfunn og brukt dialog som et verktøy for forsoning. Blant annet kirkelederen Desmond Tutu trodde at dialog mellom motparter kunne føre til tilgivelse fordi partene fikk snakket ut og bearbeidet det vonde. I kampen mot *fake news* er det å snakke sammen om uenigheter også et viktig første steg.

For meg viser dette hvor viktig dialog og respekt for hverandres meninger er i alle sammenhenger. Og at vi på denne måten alle kan bidra til en mer åpen, forståelsesfull og inkluderende verden. Sammen kan vi sørge for at også de tause og oversette kommer til ordet.

Med dette ønsker jeg dere en fredfull førjulstid – og hjertelig velkommen til Nobels Fredssenter.